

Vart går Mellanöstern efter Iran-kriget?

Det har nu gått ett par veckor sedan den israelisk-amerikanska attacken på Iran. Nu råder det vapenvila med Iran, men kriget i Gaza fortsätter även om det sägs att man är nära en vapenvila där också. Uppenbarligen vill Trump ha en sådan, men det är mer tveksamt om det även gäller Netanyahu. Att både USA och Israel vill omstöpa Mellanöstern är uppenbart, men man är nog inte överens om hur – att Israel och USA just nu spelar en stor roll är uppenbart, men det finns också intressekonflikter mellan dem.

Att Ryssland tvingats bort från regionen är uppenbart, likaså att Iran har försvagats, medan Turkiet stärkt sin ställning. Men situationen är mycket instabil och kan snabbt ta en annan vändning.

I de följande artiklarna diskuteras den rådande situationen och de makter som vill påverka den framtida utvecklingen och hur.

Bakgrund: [Israels anfall på Iran i juni 2025 – artikelsamling](#) (17/6)

[Perspektiv på 12-dagarskriget: Israel/USA vs Iran](#) (27/6)

Innehåll

Israel dominerar ett regionalt kaos som man underblåser	1
Gulfstaterna destabiliserade av stridslystet Israel	4
Trump och Netanyahu vill rita om Mellanöstern – men vägen dit skiljer sig åt.....	6

Israel dominerar ett regionalt kaos som man underblåser

Fabien Escalona, *Mediapart*, 7 juli 2025

På mindre än två år har stabiliseringen av Mellanöstern kring Iran och Saudiarabien slagits i spillror. Sedan 7-Oktober har Israel visat sin militära överlägsenhet utan att kunna erbjuda någon politisk lösning. Föraktet för mänskliga rättigheter förblir intakt.

Två veckor efter att ett eldupphör satt stopp för ”tolvdagarskriget” mellan Israel och Iran hoppas Donald Trump, som den 7 juli tog emot Benjamin Netanyahu i Washington, åstadkomma ett avtal som avbryter kriget i Gaza. Men även om det skulle lyckas rör det sig enbart om en paus i ett regionalt kaos som de båda själva underblåser – den förre fantiserar om det lyckade med en kortvarig militär intervention; den senare är redo till alla kriminella överdrifter för att hålla sig kvar vid makten.

Från att krossa folket i Gaza till ensidig användning av militär makt mot Iran (där ledningen nu vänder sin paranoia mot oppositionella och landets minoriteter) ingår tandemmet Trump-Netanyahus agerande i en ny fas av Mellanösterns historia. Den startade på ett visst datum: den 7 oktober 2023 då Hamas och andra väpnade palestinska grupper massakrerade nära 2 000 människor och tog ytterligare 251 som gisslan i södra Israel.

”De attackerna skapade en ny kontext som lett till att en stor del av de regionala maktförhållandena vänts upp och ner på”, säger Barah Mikaïl, professor i internationell säkerhet vid San Luis-universitetet i Madrid. ”Läget har blivit mer gynnsamt för Israel och dess allierade. Den anti-israeliska och anti-amerikanska ’motståndsexeln’ har skakats av försvagningen av Irans väpnade ombud [bl a Hamas] och sedan av Iran självt. Något som Saudiarabien och Förenade Arabemiraten inte ser med oblida ögon på.”

Det är det paradoxala för Israel i hela denna traumatiska utveckling. Genom sin grymhet skadade terroristattackerna den 7 oktober inte bara det palestinska folkets rättvisa sak. De visade sig också vara ett strategiskt fiasko för Hamas (militärt sargat), dess iranska huvudsponsor (utsatt för en existentiell utmaning) och Muslimska brödraskapets organisatoriska matris (dess marginalisering har påskyndats). Normaliseringen mellan Israel och arabvärlden har förvisso avbrutits, men kanske när allt kommer omkring bara fördröjts.

Slutet på ”den iransk-saudiska freden”

Tidigare följde förändringen av den regionala ordningen andra linjer. Sociologen Adel Bakawan, chef för *European Institute for Studies on the Middle East and North Africa* (Eismena), hade analyserat dem i en bok som skulle publiceras av det franska förlaget Tallandier. Efter 7-Oktober avbröt han publiceringen för att kunna väga in konsekvenserna av den viktiga händelsen. ”Det rörde sig om något lika avgörande som Arabvåren eller 11 september”, betonar han i samtal med *Mediapart*. ”Det kommer att finnas ett ’före’ och ett ’efter’.”

Enligt honom var närmandet mellan Iran och Saudiarabien, två regionala stormakter och historiska rivaler, det viktigaste som pågick tidigare. ”Å ena sidan en sunnimuslimsk monarki, konservativ, arabisk och lierad med Väst, under full omvandling. Å andra sidan, en shiamuslimsk republik, revolutionär, persisk och fientlig till Väst med målet att vända upp och ner på styrkeförhållandena i hela regionen”, skriver han i den bok som slutligen publicerades med titeln *La Décomposition du Moyen-Orient* [Mellanösterns sönderfall].

Den 10 mars 2023 hade de båda staterna undertecknat en diplomatisk överenskommelse i Beijing, sponsrad av Kina. De saudiska ledarna hade insett problemen med USA:s planer på att lämna regionen. De iranska ledarna kunde bryta sin isolering och hoppas på att närmandet skulle få gynnsamma ekonomiska konsekvenser.

”Vid den tiden”, berättar Adel Bakawan, ”var många EU-diplomater mycket belåtna över den nya utlovade stabiliteten. En iransk modell, grundad på miliser, var verksam i Irak, Libanon, Syrien, Jemen och den del av Palestina som styrs av Hamas och Islamiska jihad. Medan en saudisk modell, ”à la Kina”, en förening av totalitärt styre och ekonomisk utveckling, var verksam i Gulfstaterna, Egypten, Jordanien, Tunisien och Marocko. Israel hade inget att förlora på den balansen, särskilt som den palestinska frågan tycktes helt överspelad!”

Idag har detta försök till regional jämvikt spruckit. ”Israels hämnd har riktats direkt mot Gaza, men Netanyahu har utnyttjat det, bakom tal om säkerhet, för att iscensätta en mer omfattande nedrivning”, säger Philippe Droz-Vincent, professor i internationella relationer vid Sciences-Po Grenoble. Före attackerna på Iran hade Hamas och Hizbollah i Libanon fått se sina ledarskap decimerade och sina arsenaler delvis förstörda, houthierna i Jemen och miliserna i Irak har också inkasserat hårda slag medan Bachar al-Assads regim fallit ihop.

Omöjlig israelisk hegemoni

I mitten av juni väcktes spöket från 2003 till liv när Israel och USA föreföll inriktade på regimskifte i Iran. Det andra Irakkriget, som fördes av George W Bush-administrationen, resulterade i konvulsioner av våld som landet och regionen ännu får betala priset för. Hur absurt det än kunde verka baserades försöket att med vapenmakt åstadkomma ”demokratisering av hela Mellanöstern” på en ideologi, neo-konservativ i detta fall, och innehöll en utopisk dimension.

Där skiljer sig 2025 i bemärkelsen att ingen aktör gör anspråk på någon liknande agenda. ”Israels logik är framför allt militär”, säger Philippe Droz-Vincent. ”Ledarna där har inget projekt för regionen. De skapar ett kaos som ger dem utrymme för att slå till var de vill och när de vill. Men på lång sikt kommer det inte att fungera.”

”Israel förenar eldkraft med stor tilltagsenhet men klarar inte av att bli en hegemonisk makt”, säger Barah Mikail.

Tanken på hegemoni är ”sannolik”, på papperet, medger Stephen Walt¹ professor i internationella relationer, i tidskriften *Foreign Policy*. Israels rikedom, dess teknologiska dominans, dess sofistikerade vapenarsenal, dess förmåga till underrättelseverksamhet och de yttre stöd landet har tillgång till förser landet med en position utan motstycke i regionen. Ändå, fortsätter Stephen Walt, är inte hegemoni samma sak som dominans.

Först och främst, skriver han, ”är en regional hegemon så mäktig gentemot sina grannar att den inte längre utsätts för något betydande säkerhetsmässigt hot och behöver inte ens oroa sig för att en seriös rival skulle uppstå inom en nära framtid”. Så är inte fallet för Israel, inte bara för att andra stater har militär förmåga att tas på allvar, utan också på grund av att Tel Aviv är beroende av vapenleveranser och diplomatiskt skydd av USA.

För det andra, fortsätter Stephen Walt, krävs att grannländerna godtar, rent av sluter upp bakom, ”hegemonins dominans”. Med andra ord måste dess förmåga till maktspråk förenas med en politisk och kulturell dragningskraft, något som Israel helt saknar i regionen, ännu mer till följd av de internationella förbrytelser man begått i Gaza.

”Militära framgångar medför inte alltid stabilitet”, säger även filosofiprofessorn Assaf Sharon. Enligt honom är eftergifter om den palestinska frågan outhärliga för att någon ”ny ordning” ska uppstå.

Saudi arabien lugnat men misstänksamt

Det stämmer att arabstaterna under decenniernas lopp alltmer övergett den palestinska saken till förmån för sina egna intressen. Från slutet av 1970-talet låg fredsavtalet mellan Israel och Egypten till grund för en dynamik av normalisering på lång sikt, vilket sommaren 2020 förnyades genom Abraham-avtalet mellan Israel och Förenade Arabemiraten, följt av Bahrein.

Bakom ligger arabnationalismens tillbakagång, den har aldrig lyckats åstadkomma en enad stat sedan segermakterna i första världskriget för ett sekel sedan styckade upp Ottomanska riket. ”Den arabnationalism som tidigare sågs som bestämmande för geopolitisk strategi i Mellanöstern har ersatts med mer påtaglig statlig nationalism [...] egyptisk, saudisk, irakisk, jordansk, bland annat”, skriver Adel Bakawan i sin senaste bok.

Saudi arabien, som fortfarande satsar på regional fred och förblir misstänksamt mot Iran, hade allt intressen av denna normalisering, och som också idag kan förbli meningsfull. ”I Mohammed Bin Salmans strategiska prioritering spelar Israel en roll på grund av vad det kan bidra med teknologiskt, något som också är lockande för andra länder som Marocko. Att båda länder är strategiskt knutna till USA är heller inte oviktigt”, säger Barah Mikail. Men så kom 7-Oktober och dess konsekvenser.

Å ena sidan har försvagningen av den iranska rivalen gjort normaliseringen med Israel mindre angelägen för de saudiska ledarna. Å andra sidan, med tanke på Gaza och alla de ockuperade territorierna, måste samma ledare också visa ett minimum av hänsyn till den allmänna opinionen i arabvärlden. ”För 7 oktober 2023”, skriver Adel Bakawan, ”var en fullständig normalisering med Israel tänkbar utan något absolut krav på en tvåstatslösning. Nu verkar en sådan normalisering för Riyad vara helt villkorad till en sådan lösning.”

De två senaste åren har Saudi arabien, och de andra Golfstaterna, i stort fått se sin ställning stärkt i regionen. Samtidigt är man misstänksam mot israeliska militära insatser. ”Denna

¹ Stephen Walt är tillsammans med John Mearsheimer författare till boken *The Israel Lobby and U.S Foreign Policy*

krigslogik uppskattas inte av ledarskapen där, det är inte så man tänker sig hur Mellanöstern ska skötas”, säger Philippe Droz-Vincent. ”Bin Salmans plan var att de regionala makterna skulle säkra ordningen inom ramen för amerikanskt tillbakadragande. Det som sker nu är total handlingsfrihet för Israel och USA i dess fotspar.”

Varken Saudiarabien eller Israel sitter ensamma på nyckeln till regional stabilitet. På 2020-talet kunde sauderna visserligen driva igenom sin kontrarevolutionära logik gentemot de folkliga strävanden som då skakade om arabvärlden. Man vet att den iranska rivalen, som man tävlade med om att vara den mest legitima islamiska aktören i regionen, inte längre utgör något direkt hot. Men omfattningen av kriserna och de motsättningar som präglar Mellanöstern överskrider deras förmåga att hitta lösningar.

Vid sidan av palestinierna är kurderna ett annat folk som blivit berövat på en stat efter Ottomanska rikets fall. Även om man hyser hopp om att äntligen bli en del av det politiska landskapet i Turkiet har man framför allt blivit en ofrånkomlig faktor i Syrien och Irak. I de båda länderna medverkar kurderna till en uppsplittring av redan bräckliga stater, också genom att utnyttja av etnisk och religiös rivalitet. Andra länder präglas av liknande förhållanden som Libyen, Libanon, Jemen eller Sudan. Och det är inom den ramen som några tiotusentals stridande från Islamiska staten fortsätter att vara aktiva, även om betydligt fler sitter fängslade i Irak och Syrien.

”Bara att önska sauderna lycka till med att driva sina utvecklingsprojekt i detta kaos”, säger Adel Bakawan ironiskt. ”Det de kan uppnå är att stabilisera det egna territoriet, men knappast mer.” Särskilt som Saudiarabien, vid sidan av alla stater med inbördeskrig eller i fritt sönderfall, också har att räkna med andra stater: Inte bara Israel vars överdrifter lett till en paroxysm med Netanyahu och hans extremistiska bundsförvanter, utan också Turkiet där Recep Tayyip Erdogan befinner sig i full totalitär utveckling.

Även han vill göra sitt land till en ny nyckelaktör i Mellanöstern. ”Turkiet har obestridligt inflytande i Libyen och Syrien”, påpekar Barah Mikail. ”Landet har inte samma möjligheter som Saudiarabien, men vill gärna framstå som medlare i en rad olika kriser och spelar på sina kontakter med olika stormakter”, säger Philippe Droz-Vincent.

Regionen är mer än någonsin offer för konflikter som härstammar ur sekelgamla politiska val och destabiliserande insatser till förfång för befolkningarnas strävanden efter självbestämmande och välstånd. Och där har Netanyahu och Trump inte dragit sig för att krydda med ytterligare militära insatser.

Gulfstaterna destabiliserade av stridslystet Israel

Rachida El Azzouzi, *Mediapart*, 7 juli 2025

Klämda mellan ett mycket försvagat Iran och ett Israel som står för kaos i regionen inser monarkierna i Gulfen att deras manöverutrymme begränsats åtskilligt. Där fruktar man det värsta scenariot, ett Mellanöstern i lågor.

I mitten av maj skröt Donald Trump med att ha tillbringat fyra ”fantastiska” dagar i Saudiarabien, Qatar och Förenade Arabemiraten. USA:s president återvände från sin praktfulla turné i Gulfen med löften om investeringar på hundratals miljarder dollar.

Donald Trump, som gärna tillämpar samma metoder som under tiden som fastighetsmagnat, tillkännagav sitt stora samförstånd med olje- och gasmonarkierna, allt i linje med bilden av handslaget med den saudiske arvprinsen Mohammed Bin Salman till tonerna av Village

Peoples gay-hit *YMCA* som blivit något av den osannolika hymnen för Trump-sfären och till råga på allt i ett land där homosexuella relationer kan resultera i dödsstraff.

Även om Donald Trump inte gjorde någon hemlighet av sin vilja att ingripa i kriserna i Mellanöstern kom det ändå som en överraskning för ledarna för Gulfstaterna när han några veckor senare, mellan den 13 och 24 juni, stödde Israels premiärminister Benjamin Netanyahu i kriget mot Iran och att han till och med skulle låta USA bomba tre nukleära anläggningar.

USA-presidentens villkorlösa uppställning bakom Israel tog ledarna i Gulfstaterna på sängen och skapade förvirring. När Donald Trump lämnade Abu Dhabi hade han ju ändå levererat ett inte särskilt väl maskerat hot mot Teheran; ”De står inför ett val, men framför allt vet de att de måste agera snabbt nu, annars kommer de att råka ut för något tråkigt.”

Men för ledarna i Gulfen var det en självklarhet att frågan om Irans nukleära dossier skulle avgöras på diplomatisk väg, något som de förordar till varje pris med hänvisning till säkerhetsmässig, ekonomisk och politisk stabilitet. För att kunna fortsätta sin utveckling och sina megaprojekt vill monarkierna i Gulfen – med Saudiarabien i spetsen – se ett fredligt och tryggt Mellanöstern. De vill ha fred och ordning. Ett krig till i en krutdurk som redan destabiliserats av folkmordet i Gaza vore en katastrof, värsta tänkbara scenario.

Oron för spridning

Gulfstaterna har mot sin vilja fått se sitt manöverutrymme minskat, de är klämda mellan ett allsmäktigt Israel som breder ut sin hegemoni och sin militära överlägsenhet och ett mycket försvagat Iran, ett land som de alla lyckats normalisera relationerna med för att förhindra all aggression. I Saudiarabien pågår en kraftig fas av expansion med en rad projekt (Vision 2030, planen för ekonomisk och social omvandling av kungadömet, världsutställningen i Riyadh 2030, VM i fotboll 2034, osv) och landet var ett av de sista att ha undertecknat ett avtal om fredliga relationer med Iran. Det skedde med Kina som sponsor i Beijing i mars 2023.

Om de sunnimuslimska monarkierna har en rad skäl att glädja sig över den stora försvagningen av den shiamuslimska regimen i Iran och avvecklingen av dess nätverk av allianser, den så kallade ”motstånd saxeln”, genom de slag som riktats mot Hamas, Hizbollah och den syriske diktatorn Bachar al-Assad's fall, har de heller inget intresse av att se Islamiska Republiken ramla ihop.

”Gulfstaterna har drabbats hårt av Irans växande inflytande, bl a i Jemen, Irak, Libanon och Syrien. De är uppmärksamma på Irans agerande. men var ändå inte helt entusiastiska över tanken på att attackera Iran. En regimförändring i Iran ser de som ett språng ut i det okända och en grund till kaos som kunde sprida sig i hela regionen”, säger Hasni Abidi, chef för *Centre d'études et de recherches sur le monde arabe et méditerranéen* (Cermam) [Centret för studier och forskning om arabvärlden och Medelhavsområdet]. Därav den vikt de tillmäter den diplomatiska vägen.

Samtidigt som de varit försiktiga och sett till att inte bli alltför involverade i konflikten har Saudiarabien och Förenade Arabemiraten, Qatar och sultanatet Oman agerat för att få Donald Trump att återuppta förhandlingarna med Iran, att inte sälla sig på Israels sida i någon militär upptrappning och verka för ett eldupphör. Gulfstaternas utrikesministerier har noga vägt varje ord i en svår balansgång: ta avstånd från Israels aggression mot Iran och USA:s attacker den 21 juni, kränkningen av Irans suveränitet utan att ändå direkt vända Donald Trump ryggen.

Motprestationer

När Iran, för att inte förlora ansiktet, den 23 juni symboliskt attackerade basen Al-Udeid i Qatar, USA:s viktigaste i Mellanöstern, i en väl avvägd replik mot USA:s strategiska intressen utan att orsaka några dödsoffer, skedde det också först efter att man varskott USA och Qatar

för att se till att missilerna sköts ner och skadorna begränsade. Doha, med stöd av andra huvudstäder i Gulfen, lovade att svara, vilket mer handlade om retorik än någon verklig avsikt.

De krigiska handlingar som Israels premiärminister helt ostraffat har inlett, han behöver krig för att hålla sig kvar vid makten, och som utnyttjar försvagningen av Iran och dess nätverk för att slå till utan omsvep, vänder upp och ner på styrkebalansen i Mellanöstern. Och underblåser dessutom ilskan hos befolkningarna i regionen.

Genom att försöka sprida kaos, som i de ockuperade palestinska territorierna, i Libanon, i Syrien och nu också i Iran med hänvisning till ”ett preventivt krig”, normaliserar Benjamin Netanyahu användandet av våld och tvingar huvudaktörerna i regionen till en kamp om inflytande utan motstycke.

”Netanyahu vill förändra Mellanöstern, han vill bestämma över dess karaktär och form. Hans mål är inte att hjälpa Irans folk i dess demokratiska strävanden utan att åstadkomma fullständig upplösning av mullornas regim, som Israel infiltrerat ända upp i toppen, för att skapa en vasallmakt eller ett inbördeskrig”, säger Hasni Abidi. Hans mål är ”ett Israel omgivet av försvagade eller hoprasade stater”. För att lättare kunna dominera dem.

I denna grymma konkurrens, där Israel ersatt Iran som drivande bakom kaos blir det intressant att följa vilken attityd Saudiarabien under Mohammed Bin Salman, regionens tungviktare, kommer att inta. Den saudiska monarkin är under tryck från USA att normalisera sina relationer med Israel, med Abraham-avtalet som modell, och man motsätter sig inte en ”uppgörelse” men vill se motprestationer, till att börja med den palestinska frågan.

Trump och Netanyahu vill rita om Mellanöstern – men vägen dit skiljer sig åt

Clothilde Mraffko, *Mediapart*, 7 juli 2025

Ända sedan han påbörjade sin andra mandatperiod försöker USA:s president tvinga Israels premiärminister, på besök i Vita huset den 7 juli, att gå med på ett eldupphör i Gaza. Men Israel ligger också bakom det kaos som för närvarande råder i regionen och som utgör ett hinder för strävandena efter en ”pax americana”.

Tecknen finns men är svaga. Det första kom den 3 juli då Benjamin Netanyahu besökte Nir Oz, på gränsen till Gaza – han hade aldrig tidigare gjort det efter 7-Oktober. Kibbutzen blev hårt drabbad av Hamas massakrer och har flest personer i gisslan – över 75 medlemmar fördes bort då och ett trettioal dödades. Nio hålls fortfarande i Gaza, av dem uppges fyra fortfarande vara vid liv. På denna symbolmättade plats lovade Israels premiärminister att få hem ”alla” i gisslan.

Även om han kvällen innan bedömt Hamas villkor som ”oacceptabla” skickade han ändå den 6 juli ett team av förhandlare till Qatar. Och som varje gång när förhandlingarna tycks gå framåt var Israels bombningar särskilt intensiva förra veckan.

Med en basebollkeps med texten ”USA” på huvudet presenterade även Donald Trump sina mål med Benjamin Netanyahus besök, det tredje sedan Trump återkom till makten i januari. ”Jag tror att vi är nära ett avtal om Gaza. Det kan vara klart den här veckan”, sade han till journalisterna i söndags och tillade att han också diskuterade ett hållbart avtal med Iran.

För Israels premiärminister skulle ett avtal i Washington om eldupphör innebära att han kommer lindrigt undan. Varken hans armé eller regering tycks ha någon strategi rörande Gaza med undantag för fortsatt folkmord, för att inte tala om vad som ska hända efteråt.

Trump vill ha en annan ”uppgörelse”

Just nu ligger ett förslag på bordet om tillfälligt eldupphör i sextio dagar. Under den perioden är det tänkt att förhandlingarna ska fortsätta om ett slut på kriget. Tio ur den israeliska gisslan väntas bli frigivna under de första femtio dagarna och kvarlevorna av arton andra ska också gradvis lämnas tillbaka. Israel uppger att det fortfarande finns femtio ur den israeliska gisslan kvar i Gaza och att hälften av dem ska vara döda. Hamas å sin sida lovar att inte iscensätta frigivandena på det sätt man gjort under tidigare vapenvilor. I utbyte ska också palestinska fångar frigges.

Diskussionerna har hittills strandat på tre frågor. De palestinska förhandlarna verkar vilja ha mer garantier för att ett eldupphör också verkligen ska leda till slut på kriget. Den andra stötestenen rör processen för en israelisk truppreträtt från Gaza. Och slutligen vill Hamas sätta stopp för Gaza Humanitarian Foundation (GHF), det organ som utgör ryggraden i det nya systemet för distribution av hjälp till den palestinska enklaven och som kontrolleras av Israel. Sedan den började verka den 27 maj har över 600 Gazabor dödats när de försökt få tag på lite vetemjöl. Palestinierna kräver att FN och internationella NGO:s åter ska ta över ansvaret för hjälpen.

Efter att i januari ha återkommit till makten tvingade Donald Trump igenom ett vapenstillestånd i Gaza. Hans företrädare Joe Biden hade angett några röda linjer utan större konsekvenser och gett fritt fram för förödelsen av den palestinska kustremsan. Den nuvarande innehavaren av Vita huset bryr sig inte om några moraliska aspekter, utan vill vara den som får till stånd en ”uppgörelse”. Benjamin Netanyahus besök i Washington, en man som är under arresteringsorder av Internationella domstolen för krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten, ingår därför i en vidare ram för den allmänna politik som Donald Trump vill iscensätta i den region som vanligen går under beteckningen Mellanöstern.

Israels premiärminister åkte å sin sida ”till Washington i en kontext där det hans egna och Trumps mål för Mellanöstern i huvudsak sammanfaller: båda vill neutralisera ’ondskefulla aktörer’ [regionalt] men målen skiljer sig åt”, säger Philip Golub, professor i internationella relationer vid det amerikanska universitetet i Paris. ”Netanyahu vill ha kvar sitt manöverutrymme, även i Gaza, medan Trump vill att Netanyahu ska infoga sin politik efter USA:s önskemål.”

USA:s president, som mot sin vilja drogs in i tolvdagarskriget mellan Israel och Iran i juni, fick stopp på det och tänker fortsätta att ha taktipinnen i regionen. Hans mål är ”en stor omstöpning av Mellanöstern runt Saudiarabien, de sunnimuslimska länderna i Gulfen och Israel”, allt under amerikansk kontroll, och ”skapa en ny zon av ekonomiskt välstånd”, säger Philip Golub. Miltals från de politiska realiteterna i regionen och helt utan hänsyn till den palestinska frågan.

En fråga om makt för Israel

Med Iran och dess ombud, Hizbollah i Libanon, palestinska Hamas, Bachar al-Assad i Syrien och houthierna i Jemen försvagade har Israels armé tagit över hegemonin i regionen. Men Israel är också en faktor bakom destabiliseringen, bombar glatt suveräna nationer, annekterar territorier i Syrien och Libanon samtidigt som man fortsätter folkmordet i Gaza.

”Netanyahus mål är inte fred, utan kaos. För med kaos blir brutalt våld det enda som gäller”, säger journalisten Sylvain Cypel, författare till böcker som *Un nouveau rêve américain* [En ny amerikansk dröm], 2015, och *L’État d’Israël contre les Juifs* [Staten Israel mot judarna],

2020. Den extrema delen av regeringsmajoriteten i Israel driver också på för ständigt krig. Och dess krigiska tonfall vinner stort gehör i det israeliska samhället, något som stärkts de senaste månaderna av den maktfullkomlighet landet förfogar över i FN och på andra håll.

”För att använda ett israeliskt uttryck handlar det om ’en fattigmans glädje’, dvs det gläder israelerna men gör dem inte trygga. Känslan av maktfullkomlighet är kopplad till en känsla av sårbarhet. Det rättfärdigar folkmordet och det skapar en djupt förankrad rädsla. Netanyahu utnyttjar detta: det gäller att inte hejda sig”, säger Sylvain Cypel.

Israels premiärminister anlände till Washington stärkt av attacken mot Iran. Trumps första mandatperiod präglades av den klart pro-israelisk hållning som flyttningen av USA:s ambassad från Tel Aviv till Jerusalem, vilket befäste Israels suveränitet över den heliga staden; uppmuntrande av bosättningarna, normaliseringen med Israel i regionen genom undertecknandet av Abraham-avtalet. USA:s president drog också ut USA ur det avtal om Irans nukleära program som Barack Obama undertecknat 2015.

Men nu är situationen en annan. Utåt stöder Donald Trump Israel men har också visat tecken på att reta sig på Benjamin Netanyahu. Att han fäster så stor vikt vid ett avtal om eldupphör i Gaza har inget med moral eller humanitära skäl att göra. Det USA:s president och Israels premiärminister har gemensamt är ”totalt förakt för internationell rätt och internationell humanitär rätt”, säger Philip Golub. Donald Trump vill vara den som inför fred och välstånd i regionen. Han tänker sätta Riyadh i centrum för denna ”pax americana” som helt har karaktären av ett icke hållbart arrangemang.

”Han har inte all tid i världen att förverkliga sina mål. Han skulle vilja, oavsett om det handlar om Nobels fredspris eller bilden av honom i historien, få till stånd en uppgörelse med Saudiarabien. Och då krävs slut på det totala kriget i Gaza”, säger Philip Golub. Men det projektet har ingen konkret förankring på plats. Vad ska hända med Gaza efter folkmordet? Den palestinska enklaven ligger i ruiner, över 57 000 palestinier har dödats sedan 7-Oktober.

Saudiarabien kräver för närvarande erkännande av en palestinsk stat som en ovillkorlig förutsättning för att officiellt inleda några förhandlingar. Bortsett från lite teknologiska fördelar har normaliseringen med Israel inte gett mycket för de arabstater som slog in på den vägen under Donald Trumps första mandatperiod.

Efter bakslagen för Arabvåren 2011 har inget samlande projekt funnits i regionen. Ett blodigt status quo fjättrade Mellanöstern i en bräcklig jämvikt mellan aktörer som Saudiarabien, Iran, Israel och Turkiet och där alla förhoppningar om en demokratisk frigörelse kommit på skam. Jämvikten slogs helt sönder av 7-Oktober och sedan av Bachar al-Assads fall – dvs redan innan Donald Trump återkom till makten. Idag har USA:s och Israels planer, baserade på ekonomiska eller säkerhetsmässiga intressen, helt utplånat alla politiska ambitioner och bara gett näring åt kaos.

Oavsett om det handlar om Gaza, Libanon, Syrien eller Iran har varken Israel eller USA någon riktig vision om vad som ska ske efter kriget – utom för extremisterna i Israel med målet om ett ”Stor-Israel” vars gränser skulle omfatta också stora delar av grannländerna. EU, som brukar slå sig för bröstet med att stå som garant för rättvisa och internationell rätt, är betydelselöst. Man har framträtt som nästan orubbligt stöd till Israel och helt struntat i palestinska, libanesiska eller iranska liv, vilket bara ytterligare påskyndat Europas marginalisering i regionen.